

УДК 336.711.65

Жежерун Ю.В.*кандидат економічних наук,
викладач кафедри банківської справи
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України*

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

У статті досліджено зарубіжний та вітчизняний досвід застосування систем оцінювання фінансової стійкості банківського сектору наглядовими органами, проведено їх порівняльну характеристику для виявлення переваг і недоліків, а також визначено можливість застосування даних систем в Україні.

Ключові слова: система оцінювання фінансової стійкості, коефіцієнтний аналіз, рейтингова оцінка, індикатори фінансової стійкості, стрес-тестування.

Жежерун Ю.В. ОЦЕНИВАНИЕ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА: ЗАРУБЕЖНЫЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ ОПЫТ

В статье исследован зарубежный и отечественный опыт применения систем оценки финансовой устойчивости банковского сектора надзорными органами, проведена их сравнительная характеристика для выявления преимуществ и недостатков, а также определена возможность применения данных систем в Украине.

Ключевые слова: система оценивания финансовой устойчивости, коэффициентный анализ, рейтинговая оценка, индикаторы финансовой устойчивости, стресс-тестирование.

Zhezheryn Y.V. ASSESSING THE FINANCIAL STABILITY OF THE BANKING SECTOR: FOREIGN AND DOMESTIC EXPERIENCE

In the article the foreign and domestic application experience of assessing the financial stability of the banking sector supervisory authorities, held their comparative characterization to identify strengths and weaknesses, and determined the applicability of these systems in Ukraine.

Keywords: assessment of financial stability, ratio analysis, rating assessment, indicators of financial stability, stress testing.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення фінансової інтеграції на тлі загострення фінансово-економічної кризи зусилля міжнародного співтовариства загалом та України зокрема спрямовані на пошук ефективної системи оцінювання фінансової стійкості банківського сектору, яка б дозволяла виявляти проблеми на ранніх стадіях їх виникнення, оцінювати рівень фінансової стійкості та прогнозувати тенденції розвитку кризових явищ. Вирішення цього завдання потребує опрацювання вітчизняного і зарубіжного досвіду, перш за все досвіду країн-членів Європейського Союзу, використання систем оцінки фінансової стійкості з боку наглядових органів, оскільки проблема оцінювання фінансової стійкості банківського сектору належить до недостатньо досліджуваних у вітчизняній економічній науці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з означеної проблематики показав, що питанням оцінювання фінансової стійкості банківського сектору займалися багато зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема: П. Житний, Г. Карамішева, П. Матвієнко, Р. Павлов, С. Шаповалова та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення основних підходів до оцінювання фінансової стійкості банківського сектору в Україні та за кордоном, проведення їх порівняльного аналізу, виявлення переваг і недоліків, а також обґрунтування можливостей впровадження в Україні кращого зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом у зарубіжній і вітчизняній практиці все більше уваги приділяється оцінюванню фінансової стійкості банківського сектору з використанням систем оцінки фінансової стійкості банків, спрямованих на виявлення ознак і природи кризових явищ, а також причин, що в майбутньому можуть призвести до виникнення кризи.

За цих обставин доцільно розглянути системи оцінки фінансової стійкості банків, що набули найбільшого поширення в країнах з розвиненими кредитно-фінансовими відносинами, а саме Сполучених Штатах Америки, деяких країнах – членах Європейського Союзу. Так, фахівці Банку міжнародних угод (Bank for International Settlements – BIS) пропонують наступну класифікацію систем оцінки фінансової стійкості банків в залежності від форм дослідження діяльності банків та підходів, покладених в їх основу [5]: рейтингові системи оцінки; системи коефіцієнтного аналізу та аналізу однорідних груп; системи комплексної оцінки банківського ризику; статистичні моделі систем раннього реагування; мікро- та макропруденційний аналіз (табл. 1). Як правило банківський нагляд в переважній більшості країн не обмежується використанням однієї системи оцінки фінансової стійкості банків.

Найбільш розповсюдженими в зарубіжній практиці являються рейтингові системи оцінки, кінцевим результатом яких є віднесення досліджуваного банку до тієї чи іншої групи. Рейтингові системи за способами оцінювання поділяються на експертні, бухгалтерські та змішані; за способом нагляду – на дистанційні та комбіновані; за рівнем прозорості – на відкриті і закриті, за методом побудови – на бальні та індексні; за масштабом розповсюдження – міжнародні й національні; за типом власності – державні та недержавні. Особливістю державних рейтингів є їх закритість: дані рейтингу не публікуються в офіційній пресі, а використовуються органами банківського нагляду для запобігання банкрутства банків та забезпечення фінансової стійкості всієї банківської системи [2]. Найбільш поширеними рейтинговими системами є бальні або скорингові методики, які дозволяють зацікавленим особам, наприклад, клієнтам та вкладникам швидко оцінити рівень фінансової стійкості банку.

Системи коефіцієнтного аналізу та аналізу однорідних груп дозволяють оперативну діагностувати фінансові проблеми, що можуть становити загрозу стійкості, ліквідності та платоспроможності банку. Коефіцієнтний аналіз є досить простим, доступним та легко реалізується в практичній діяльності як банків, так і наглядових органів.

Системи комплексної оцінки банківського ризику передбачають послідовну реалізацію сукупності процедур, починаючи від первинного ознайомлення з фінансовою звітністю і закінчуючи розробкою антикризових заходів, спрямованих на попередження та мінімізацію втрат банку у разі настання негативних подій.

Проведене дослідження рейтингових систем, систем коефіцієнтного аналізу та аналізу однорідних груп, систем комплексної оцінки банківського ризику показало, що різні національні системи оцінки мають певні спільні ознаки: основним інформацій-

ним джерелом для проведення аналізу є фінансова звітність банку; більшість систем використовується для оцінки як фінансової стійкості банку, так і надійності та ризиків банків; як вихідні у них використовуються абсолютні показники, що характеризують масштаби банків, і деякі відносні показники: якість активів, достатність капіталу, прибутковість, ліквідність, ринковий ризик, управління та контроль, економічні та інші показники (табл. 2). Їх недоліком є те, що вони забезпечують оцінку лише поточної фінансової стійкості банків на певну дату. Для визначення потенційних проблем та ризиків, що можуть виникнути в майбутньому, використовуються статистичні моделі систем раннього реагування, мікро- та макропруденційний аналіз.

Мікро- та макропруденційний аналіз дозволяє прогнозувати тенденції розвитку банківських процесів внаслідок впливу різних потрясінь і поширення «ефекту зараження», що виникають на

Таблиця 1

Системи оцінки фінансової стійкості банків у зарубіжній та вітчизняній практиці

№ п/п	Країна	Рейтингові системи оцінки	Системи коефіцієнтного аналізу та аналізу однорідних груп	Системи комплексної оцінки банківського ризику	Статистичні моделі систем раннього реагування	Мікро- та макропруденційний аналіз
1	США	CAMELS, BOPEC, ROCA, CAMEO, CAEL	Bank Monitoring Screens	–	SEER, SCOR, Bank Calculator – OCC	Моніторинг ІФС, стрес-тестування
2	Російська Федерація	CAMEL	–	–	–	
3	Великобританія	–	–	RATE	–	
4	Німеччина	–	BAKIS	–	–	
5	Франція	ORAP	–	–	SAABA	
6	Італія	PATROL	–	–	–	
7	Польща	CAMELS	–	–	–	
8	Чехія	CAMELS	–	–	–	
9	Словаччина	CAMELS	–	–	–	
10	Нідерланди	–	–	RAST	–	
11	Країни Балтії	CAMELS	–	–	–	
12	Україна	CAMELS	–	–	–	

Джерело: складено автором

Таблиця 2

Порівняльна характеристика показників систем оцінки фінансової стійкості банків

Система оцінки	Загальна кількість показників	Якість активів	Достатність капіталу	Прибутковість	Ліквідність	Ринковий ризик	Управління та контроль	Економічні	Інші
CAMELS	6	1	1	1	1	1	1	–	–
BOPEC	5	–	1	1	–	–	–	3	–
ROCA	4	1	–	–	–	1	1	–	1
CAMEO	5	1	1	1	–	–	2	–	–
CAEL	19	5	5	4	5	–	–	–	–
CAMEL	5	1	1	1	1	–	1	–	–
ORAP	14	4	2	3	1	1	3	–	–
PATROL	5	1	1	1	1	–	1	–	–
Bank Monitoring Screens	39 фінансових + 35 ринку капіталу	21	5	5	8	–	–	–	35
BAKIS	47	18	1	10	2	16	–	–	–
RATE	9	1	1	1	1	1	3	–	1
RAST	13	1	–	–	1	3	3	–	5
SEER	11	7	1	1	2	–	–	–	–
SCOR	12	7	1	1	3	–	–	–	–
Bank Calculator – OCC	10	1	1	1	1	–	–	1	5
SAABA	5	1	1	1	1	–	1	–	–

Джерело: складено автором

окремих фінансових ринках або макроекономічному рівні загалом, а також негативних подій в окремих банках. Мікро- і макропруденційний аналіз є взаємопов'язаними, оскільки вищий ступінь стійкості окремого банку знижує ризик виникнення системної банківської кризи [6]. В зарубіжній практиці мікро- та макропруденційний аналіз реалізується на підставі моніторингу та стрес-тестування банків.

Для проведення моніторингу фінансової стійкості банківського сектору використовуються індикатори фінансової стійкості (ІФС), що розраховуються на підставі використання методів економічної статистики і поєднують агреговані дані діяльності банків, а також індикатори, що характеризують ринки, на яких вони здійснюють свою діяльність. Міжнародний валютний фонд передбачає компіляцію та поширення країнами 40 індикаторів фінансової стійкості, 15 з яких для клієнтів сектору депозитних корпорацій і 25 індикаторів для даного сектору, у тому числі: 2 індикатора для інших фінансових корпорацій, 5 індикаторів для нефінансових корпорацій, 4 індикатора для ринку нерухомості, 2 індикатора для домашніх господарств, 2 індикатора ліквідності ринку [4]. Національний банк України щокварталу складає та поширює дані за індикаторами фінансової стійкості сектору депозитних корпорацій (банків), з яких 12 основних і 10 рекомендованих (табл. 3).

Індикатори фінансової стійкості можуть використовуватися у поєднанні зі стрес-тестами, що спрямовані на виявлення прихованих банківських ризиків та виконують важливу роль у попередженні поширення та поглиблення системних банківських криз.

В різних країнах світу стрес-тестування банківського сектору проводиться через оцінку впливу факторів ризику на окремі банки. В Україні методологічні основи проведення стрес-тестування визначені в Методичних рекомендаціях щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України, Методичними рекомендаціями щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України, Методичними вказівками з інспектування банків «Система оцінки ризиків». У міжнародній практиці

Таблиця 3

Значення індикаторів фінансової стійкості упродовж 01.01.2010–01.01.2014 рр.

Індикатор	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014
Основні індикатори фінансової стійкості депозитних корпорацій, %					
Співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів (I1)	18,08	20,83	18,90	18,06	18,26
Співвідношення регулятивного капіталу I рівня до зважених за ризиком активів (I2)	14,23	15,11	13,99	13,77	13,89
Співвідношення недіючих кредитів без урахування резервів до капіталу (I3)	31,97	29,17	25,76	36,03	30,65
Співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів (I4)	13,70	15,27	14,73	16,54	12,89
Співвідношення кредитів депозитних корпорацій до сукупних валових кредитів (I5)	2,67	3,36	4,71	2,80	1,99
Норма прибутку на активи (I6)	-4,46	-1,41	-0,62	0,47	0,24
Норма прибутку на капітал (I7)	-32,82	-9,82	-4,22	3,15	1,68
Співвідношення процентної маржі до валового доходу (I8)	66,76	65,98	63,07	64,15	58,56
Співвідношення непроцентних витрат до валового доходу (I9)	61,08	61,89	68,26	61,45	65,95
Співвідношення ліквідних активів до сукупних активів (I10)	11,45	18,84	18,65	22,15	20,83
Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань (I11)	35,88	91,19	94,73	90,28	89,11
Співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу (I12)	28,51	21,61	8,41	2,50	6,94
Рекомендовані індикатори фінансової стійкості депозитних корпорацій					
Співвідношення капіталу до активів (I13)	13,10	14,63	14,76	15,03	15,06
Співвідношення великих ризиків до капіталу (I14)	169,21	161,21	164,46	172,91	172,05
Співвідношення валової позиції похідних фінансових інструментів в активах до капіталу (I16)	0,03	0,33	1,13	1,25	1,30
Співвідношення валової позиції похідних фінансових інструментів у зобов'язаннях до капіталу (I17)	0,04	0,04	0,10	0,09	0,13
Співвідношення прибутків (збитків) за фінансовими інструментами до валового доходу (I18)	4,25	3,22	5,12	3,71	3,83
Співвідношення витрат на утримання персоналу до непроцентних витрат (I19)	40,67	40,73	38,91	41,32	41,04
Спред між базовими ставками за кредитами та депозитами (I20)	586	721	567	485	383
Спред між найвищою та найнижчою міжбанківськими ставками (I21)	2499	1790	2900	4494	6490
Співвідношення депозитів клієнтів до сукупних валових кредитів (крім міжбанківських) (I22)	45,27	56,01	61,19	69,80	73,34
Співвідношення кредитів в іноземній валюті до сукупних валових кредитів (I23)	52,59	48,23	42,13	37,66	34,72
Співвідношення зобов'язань в іноземній валюті до сукупних зобов'язань (I24)	55,83	51,25	49,76	49,22	43,25

Джерело: дані Національного банку України [3]

питання, пов'язані з проведенням стрес-тестування, регламентуються нормативно-правовими актами Банку міжнародних розрахунків, Європейського комітету органів банківського нагляду, Міжнародного валютного фонду, Базельського комітету з нагляду за банківською діяльністю, Європейського центрального банку, Європейської Комісії та національних наглядових органів [4].

Стрес-тестування банків країн – членів Європейського Союзу проводиться Європейським банківським управлінням (European Banking Authority, ЕВА). Дослідження європейського досвіду стрес-тестування банківського сектору протягом 2009-2013 рр. дозволило виявити наступні проблеми: не розглядався сценарій дефолту за суверенним боргом будь-якої з країн Європейського Союзу (наприклад, про 90% ймовірність дефолту Греції свідчили індикатори кредитно-дефолтних свопів); недостатньо розкритий ризик зниження ліквідності банків унаслідок ефекту зараження під впливом суверенного дефолту; при формуванні сценаріїв був проігнорований ризик втрат від списання цінних паперів, що утримуються до погашення, оскільки в бухгалтерській звітності дані активи відображені за номінальною вартістю.

Протягом 2014-2016 рр. Європейське банківське управління планує провести стрес-тестування 124 європейських банків, серед яких: Deutsche Bank, Dexia, Danske Bank, UniCredit, Barclays, Swedbank та інші. Стрес-тестування буде враховувати наступні ризики: кредитні ризики; ринкові ризики; суверенні ризики; ризики, асоційовані з сек'юритизацією активів; ризики, пов'язані з вартістю повернення залучених засобів. Рівень капіталу банків першого рівня при базовому сценарії – 8%, при несприятливому сценарії – 5,5% [3].

В зарубіжній практиці використовується широкий спектр методів проведення стрес-тестування, які ґрунтуються на різних індикаторах та передбачають використання різних способів отримання кінцевого результату (табл. 4). Найпоширенішим методом стрес-тестування є сценарний аналіз (на основі історичних або гіпотетичних подій), націлений на оцінку стратегічних перспектив установи й дає змогу визначити одночасний вплив усіх чинників ризику в разі настання екстремальної, ймовірної події. На відміну від сценарного аналізу результати аналізу чутливості носять переважно короткостроковий характер [7].

Таблиця 4

Порівняння методів стрес-тестування

Назва методу стрес-тестування в Україні	Назва методу стрес-тестування за рекомендаціями Міжнародного валютного фонду та Світового банку	Назва методу стрес-тестування за європейським (Базельським) підходом
Сценарний аналіз	Аналіз імовірно-невизначених подій	Метод еластичностей
Аналіз чутливості	Аналіз найбільш імовірних подій	Метод оцінки втрат
–	Аналіз помірно-несприятливих подій	Сценарний метод
–	Аналіз надзвичайних подій «виняткових, але можливих»	Індексний метод

Джерело: [1]

За даними Національного банку України, з метою посилення довіри до банків та забезпечення фінансової стійкості банківського сектору Національний банк України почав стрес-тестування з 26.05.2014 р.

15 найбільших та з 15.07.2014 р. – 20 великих за розміром активів банків України. До числа найбільших банків входять: ПриватБанк, Ощадбанк, Укресімбанк, «Дельта», «Аваль», Укрсоцбанк, ПІБ, Сбербанк Росії, ПУМБ, Надра Банк, Альфа-Банк, «Фінанси та Кредит», ВТБ, Укрсиббанк, Укргазбанк. До числа великих: Брокбізнесбанк, VAB, ОТП, Креді Агріколь Банк, «Фінансова ініціатива», Фідобанк, «Південний», Імекобанк, «Форум», ІНГ Банк, Родовід Банк, «Хрещатик», «Київська Русь», Златобанк, Південкомбанк, Універсалбанк, ВБР, БТА, Укрінбанк, банк «Кредит Дніпро». Варто зазначити, що три з цих банків – Брокбізнес, «Форум» та Південком – вже оголошені неплатоспроможними, в них працює тимчасова адміністрація.

Стрес-тестування банків здійснюватиметься незалежними аудиторськими фірмами відповідно до встановлених Національним банком України вимог, включатиме оцінку якості активів, достатності (адекватності) регулятивного капіталу з метою визначення необхідних обсягів докапіталізації банків. За результатами стрес-тестів банки розроблятимуть програми капіталізації або плани реструктуризації [4].

Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду оцінювання фінансової стійкості банківського сектору дав змогу виявити такі спільні характерні риси: врахування банківських ризиків при аналізі та оцінці фінансової стійкості банків; поєднання аналізу та оцінки поточного фінансового стану кредитної організації з прогнозом на майбутнє; поєднання оцінки фінансового стану з аналізом діяльності контролюючих органів відносно проблемних банків. Відмінності обумовлені такими особливостями: глибина та частота інспекцій; характер звітності; доступність інших достовірних джерел інформації; наявність достатньої статистичної інформації про кризи та банкрутства за минулі періоди; рівень технічного забезпечення, грошові та людські ресурси. Як правило, банківський нагляд в переважній більшості країн не обмежується використанням однієї системи оцінки фінансової стійкості банків, оскільки на сьогодні жодна не дозволяє з високою точністю виявляти кризи та прогнозувати майбутні банкрутства, навіть незважаючи на значні переваги, в аспекті якості та глибини інформації наглядових органів перед іншими користувачами.

Висновки з проведеного дослідження. Дослідження зарубіжного і вітчизняного досвіду оцінювання фінансової стійкості банківського сектору показало, що єдиного підходу до оцінки фінансової стійкості банків не існує. Системи оцінки фінансової стійкості банків мають низку відмінностей у різних країнах, що пов'язано з історичними та структурними особливостями розвитку банківських систем, зокрема, в одних країнах найефективнішими є інспекційні перевірки, а в інших – дистанційні. Кожна з аналізованих систем оцінки фінансової стійкості має певні переваги і недоліки, що дає підставу говорити про необхідність і можливість створення уніфікованої системи рейтингової оцінки банків в Україні, яка б враховувала можливості проведення перевірок на місцях, рівень доступності до отримання інформації, ступінь технічного оснащення, вид та склад звітності, ступінь відкритості отриманих результатів, відповідність національним показникам банківської діяльності. Створення ефективної системи оцінювання фінансової стійкості банківського сектору повинно стати важливою частиною політики Національного банку України, спрямованою на підвищення рівня транспарентності та прозорості банківської системи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Житний П. Є. Світова практика стрес-тестування у банках України / П. Є. Житний, С. М. Шаповалова, Г. М. Карамішева // Вісник УАБС НБУ. – № 1(30). – 2011. – С. 67-72.
2. Матвієнко П. Рейтингова оцінка діяльності банків України / П. Матвієнко // Економіка України. – 2008. – № 2. – С. 37-46.
3. Офіційний сайт Європейського банківського управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eba.europa.eu>.
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>.
5. Павлов Р. А. Рання діагностика банкрутства банків : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / Р. А. Павлов. – Дніпропетровськ, 2008. – 207 с.
6. Пацера М. Макропроденційний аналіз – важливий елемент фінансової стабільності / М. Пацера // Вісник НБУ. – 2011. – № 3. – С. 41-42.
7. Подходы к организации стресс-тестирования в кредитных организациях (на основе обзора международной финансовой политики), Центральный банк Российской Федерации, 2003 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.crb.ru/analytics/bank_system/print.asp?file=stress.htm.

УДК 336.71:330142:330.131.7

Жердецька Л.В.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету*

ОБГРУНТУВАННЯ ЧИННИКІВ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Статтю присвячено обґрунтуванню чинників кредитного ризику банків України. Проаналізовано кількісний вплив виділених макро- та мікроекономічних чинників на показник ризику кредитної діяльності банків України за допомогою кореляційно-регресійного аналізу. Доведено вплив чинника переходу на МСФЗ на розрахунковий рівень показника ризикованості кредитів.

Ключові слова: очікувані збитки, банківські ризики, кредитний ризик, фінансова стабільність банківської системи, спеціальні резерви.

Жердецькая Л.В. ОБОСНОВАНИЕ ФАКТОРОВ КРЕДИТНОГО РИСКА БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Статья посвящена обоснованию факторов кредитного риска банков Украины. Проанализировано количественное влияние выделенных макро- и микроэкономических факторов на показатель риска кредитной деятельности банков Украины с помощью корреляционно-регрессионного анализа. Доказано влияние фактора перехода на МСФО на расчетный уровень показателя рискованности кредитов.

Ключевые слова: ожидаемые убытки, банковские риски, кредитный риск, финансовая стабильность банковской системы, специальные резервы.

Zherdetska L.V. RATIONALIZATION OF THE CREDIT RISK FACTORS OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

This article is dedicated to rationalization of the credit risk factors of the banks of Ukraine. The quantitative influence of selected macro- and microeconomic factors on the risk weight of the credit activity of banks in Ukraine with correlation and regression analysis is evaluated. The influence of the using IFRS in Ukrainian banks to the calculated level of the credit risk is proved.

Keywords: expected losses, bank risk, credit risk, financial stability of the banking system, the special provisions.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку банків характеризуються суттєвими змінами в умовах їх діяльності, які зумовлені погіршенням якості активів, зниженням ефективності проведення операцій та викликають необхідність обґрунтування управлінських рішень у сфері оптимізації фінансових результатів і ризиків. Процеси глобалізації фінансових ринків, посилення конкуренції у банківському секторі економіки, необхідність лібералізації внутрішнього фінансового ринку стали чинниками посилення негативного впливу глобальної економічної кризи на економіку держави в цілому та її банківський сектор зокрема. Зважаючи на сучасні проблеми функціонування банків в умовах подолання наслідків економічної кризи, зростає актуальність питань, пов'язаних з ризиками банківського кредитування та його основними чинниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання кредитної діяльності банків розглянуті в працях багатьох учених-економістів, зокрема таких, як В.В. Вітлінський, А.П. Ковальов, С.Н. Кабушкін, А.Б. Камінський та ін. Вчені розглядають зміст кредитного ризику, його складові та методи оцінки і прогнозування. Сучасні дослідження кредитної діяльності вітчизняних банків проводять В. Зимовець,

Н. Шелудько (оцінка макроекономічних аспектів активізації банківського кредитування) [1], Н. Няньчук (аналіз тенденцій кредитної діяльності на вітчизняному ринку) [2]. Обґрунтування та вплив чинників на кредитний ризик банківських установ містяться у працях зарубіжних економістів [3; 4; 5; 6], однак подібні дослідження ризикоутворюючих чинників кредитної діяльності банків України відсутні.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в обґрунтуванні та аналізі напрямків впливу чинників кредитного ризику банківської системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення поставлених у дослідженні завдань автором висунуто наступні припущення щодо впливу макроекономічних та мікроекономічних чинників на рівень кредитного ризику банківської системи України:

- макроекономічні – рівень економічного розвитку, фаза економічного циклу, соціально-економічні показники, уразливість до зовнішніх потрясінь;
- мікроекономічні – спеціалізація банківських установ, агресивність кредитних політик, рівень диверсифікації доходів, ризикованість кредитних операцій, достатність капіталу.